SAULIAUS DAMBRAUSKO
ADVOKATO KONTORA

Grupės atstovas:
advokatas Saulius Dambrauskas,

el.paštas: sauliusdamb@gmail.com
Tel. (8-37)321646, 868618325.

Grupės advokatas:
advokatė Rūta Visocnik

advokato padėjėjas Eimantas Dambrauskas

Grupės nariai (Ieškovai):
pagal pridedamą Grupės narių sąrašą - 234 asmenys

Atsakovai:
Lietuvos Respublika,
atstovas LR Vyriausybė,

LR Aplinkos ministerija,

VĮ Valstybinių miškų urėdija,

Vilniaus apygardos teismui

GRUPĖS IEŠKINYS
DĖL PAGRINDINIŲ MIŠKŲ KIRTIMO „NATURA 2000" TERITORIJOSE UŽDRAUDIMO

2018 m. gruodžio 3 d.
Kaunas

Ieškinio suma: neturtinis reikalavimas

I

1. **Reikalavimus reiškia 234 fiziniai ir juridiniai asmenys, kurie raštu pareiškė savo valią būti grupės nariais.**

Grupės apibūdinimas

2. **Grupę sudaro *Suinteresuota visuomenė*** kaip tai numato *Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais* (toliau - **Orhuso konvencija**) nuostatos, *Aplinkos apsaugos įstatymas* bei *Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas* (toliau - **PAV įstatymas**), įtraukiant (bet neapsiribojant) juridinius ir fizinius asmenis: Lietuvos Respublikos piliečius bei Lietuvos Respublikoje registruotas nevyriausybines organizacijas.
3. **Grupės narius vienija interesas užkirsti kelią neteisėtai vykdomiems pagrindiniams valstybinių miškų kirtimams „Natura 2000" teritorijose ir joms artimoje aplinkoje, ir apsaugoti šias saugomas teritorijas nuo kenksmingų poveikių**. Remiantis Konstitucijos 53 str. 3 dalimi *Valstybė ir kiekvienas asmuo privalo saugoti aplinką nuo kenksmingų poveikių*.
4. Europos Bendrijos svarbos saugomų teritorijų bendras tinklas „Natura 2000" susideda iš teritorijų, įtrauktų į Vyriausybės patvirtintus buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų sąrašus, taip pat teritorijų, įtrauktų į Vyriausybės įgaliotos institucijos tvirtinamą vietovių, atitinkančių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašą, ir yra skirtas išsaugoti, palaikyti ir prireikus atkurti iki tinkamos apsaugos būklės natūralius buveinių tipus ir gyvūnų bei augalų rūšis jų natūraliame paplitimo areale. **„Natura 2000" teritorijos yra Europos Bendrijos svarbos teritorijos ir Lietuvos Valstybės nacionalinis turtas. Todėl ginčas dėl šioje teritorijoje neteisėtai vykdomos ir/ar planuojamos vykdyti ūkinės veiklos yra tiesiogiai susijęs su kiekvieno Grupės nario - Lietuvos Respublikos ir Europos sąjungos piliečio bei juridinio asmens - teisėmis ir teisėtais interesais**.
5. **Grupės nariai yra suinteresuoti Europos Bendrijos svarbos saugomų teritorijų ekologinio tinklo „Natura 2000" apsauga, tinkamu gamtos išteklių naudojimu, gamtinės aplinkos ir kraštovaizdžio išsaugojimu „Natura 2000" teritorijose ir joms artimoje aplinkoje**.
6. Grupę taip pat apibūdina aplinkybė, jog „Natura 2000" teritorijose **vykdomi pagrindiniai miško kirtimai ne tik pažeidžia viešosios teisės normas ir daro didžiulę žalą ginčo teritorijoms, tačiau pažeidžia Grupės narių konstitucines teises į sveiką, švarią, saugią ir pilnavertę aplinką**. Remiantis Konstitucijos 54 str. 1 dalimi *Valstybė rūpinasi natūralios gamtinės aplinkos, gyvūnijos ir augalijos, atskirų gamtos objektų ir ypač vertingų vietovių apsauga, prižiūri, kad su saiku būtų naudojami, taip pat atkuriami ir gausinami gamtos ištekliai*. Konstitucinis teismas 1998 m. birželio 1 dienos nutarime konstatavo, kad *"šioje normoje yra suformuluotas vienas iš valstybės veiklos tikslų - užtikrinti žmonių teises į sveiką ir švarią aplinką*."
7. Pažymėtina, jog Grupė atitinka minėtoje Orhuso konvencijoje pateiktą *Suinteresuotos visuomenės* apibrėžimą ir taip pat šio aplinkosauginio ginčo aspektu gali būti apibūdinama kaip *Suinteresuota visuomenė*. **Būtent šia prasme Grupė turi subjektinį vientisumą bei interesų vienalytiškumą**.

Dėl reikalavimų nagrinėjimo pagal grupės ieškinio proceso taisykles

8. Reikalavimus tikslingiausia, efektyviausia ir tinkamiausia nagrinėti pagal grupės ieškinio proceso taisykles remiantis žemiau išdėstytomis aplinkybėmis ir motyvais.
9. Pagal ginčo pobūdį **ginčas visų Grupės narių - ieškovų - atžvilgiu yra tapatus, grindžiamas tapačiomis faktinėmis aplinkybėmis** (individualių faktinių aplinkybių nėra), **o reiškiami reikalavimai yra bendri visiems grupės nariams**.
10. **Ieškovų kiekis jau pradinėje bylos stadijoje yra ypač didelis** - 234 subjektų. Todėl atsižvelgiant į ginčo pobūdį ir remiantis proceso ekonomiškumo bei koncentruotumo principais, taip pat siekiant teisinio apibrėžtumo, **tikslingiausia ir efektyviausia nagrinėti ne 234 Ieškovų bendrą reikalavimą, o ginčo klausimą spręsti civilinėje byloje pagal Grupės ieškinio specialiąsias taisykles per Grupės atstovą ir Grupės advokatą**, teismui išnaudojant įstatymo suteiktus procesinius instrumentus, sudarančius galimybę paspartinti bei palengvinti procesinių

klausimų sprendimą. Atitinkamai **Ieškovų interesai Byloje gali būti geriausiai atstovaujami per vieną asmenį-ieškovą - Grupės atstovą**.

11. Tuo tarpu **pareikšto ieškinio nagrinėjimas pagal bendrąsias procesines taisykles sukurtų esminių procesinių problemų ir apsunkinimų, užtikrinant atskirų ieškovų procesines teises, kurie sudarytų kliūtis efektyviai ir koncentruotai išspręsti kilusį ginčą ir įvykdyti teisingumą**.
12. Be to, svarbu pažymėti, jog ši Byla yra socialinio pobūdžio, o ginčo dalykas yra susijęs ne tik su 234 Grupės narių teisėmis ir interesais, tačiau su kur kas didesnės grupės - neapibrėžto subjektų rato - teisėmis ir teisėtais interesais. Vien informacijos apie keliamą teisminį ginčą paviešinimas socialiniuose tinkluose sąlygoja nuolatinį naujų pareiškėjų pageidavimą prisijungti prie Ieškinio. Tuo tarpu **tik bylą nagrinėjant pagal Grupės ieškinio teisenos taisykles yra reali galimybė užtikrinti neapibrėžto Ieškovų rato procesinių teisių įgyvendinimą pagal pareikštus tapačius reikalavimus**. Taip pat Grupės ieškinio institutas užkerta kelią inicijuoti naujas tapačias bylas pagal naujų Ieškovų skundus.
13. Minėta, jog ginčas dėl vykdomų valstybinių miškų kirtimų „Natura 2000" teritorijose yra tiesiogiai susijęs su kiekvieno Lietuvos Respublikos bei Europos sąjungos piliečio teisėmis ir teisėtais interesais. Taigi akivaizdu, jog **Grupė kaip Suinteresuota visuomenė turi *neapibrėžto skaičiaus subjektų rato* požymį ir teisės aktų nustatyta tvarka paskelbus apie Grupės ieškinio nagrinėjimą Grupė turi tendenciją reikšmingai pasipildyti**. Tai atitinka ir teleologinę Grupės ieškinio instituto sukūrimo prasmę. Todėl nagrinėjamu atveju būtina sudaryti sąlygas Ieškovams pasinaudoti Grupės ieškinio institutu, kadangi juo *inter alia* suteikiama galimybė išnaudoti Ieškovų grupės papildymo instrumentą ir tokiu būdu realizuoti Grupės ieškinio instituto paskirtį.

14. Pažymėtina, jog nagrinėjamu atveju yra visos būtinos grupės ieškinio padavimo prielaidos ir sąlygos (CPK 441(3) str.), o Grupės ieškinys atitinka visus specialiuosius Grupės ieškinio formos ir turinio reikalavimus.

II
FAKTINĖS APLINKYBĖS
(tapačios visiems grupės nariams)

15. Pagal pareikštą ieškinį nėra nurodoma jokių individualių aplinkybių, o visos faktinės aplinkybės yra bendros visiems Grupės nariams, t.y. **ieškinio faktinis pagrindas yra tapatus visiems Ieškovams**.

16. Šiuo metu yra vykdomi pagrindiniai miško kirtimai valstybiniuose miškuose, kurie yra Europos ekologinio tinklo „Natura 2000" teritorijose ir joms artimoje aplinkoje.
17. Tačiau šie pagrindiniai miško kirtimai valstybiniuose miškuose vykdomi nenustačius ir neįvertinus šių ūkinių veiklų poveikio „Natura 2000" teritorijoms reikšmingumo.
18. Tuo tarpu pagrindiniai miško kirtimai „Natura 2000" teritorijose ir joms artimoje aplinkoje objektyviai daro milžinišką ir nepataisomą neigiamą poveikį šioms teritorijoms ir jose saugomoms vertybėms, atitinkamai ir Suinteresuotai visuomenei. Dėl vykdomų pagrindinių miško kirtimų kyla grėsmė sunaikinti arba esmingai ir negrįžtamai pažeisti „Natura 2000" teritorijų vertingąsias savybes.
19. Viešosios teisės normų pažeidimai sąlygoja ekologinių ir socialinių miškų funkcijų pažeidimą.
20. Pažymėtina, jog Suinteresuotai visuomenei iškėlus miškų kirtimų valstybiniuose miškuose neteisėtumo problemą, visos valstybinės institucijos priėmė išskirtinai gynybinio pobūdžio

poziciją. Institucijos pradėjo ydingai aiškinti bei taikyti iš esmės visiškai aiškias ir konkrečias teisės normas. **Institucijų pateikiamas teisės aiškinimas grindžiamas vieno poįstatyminio akto klaidinga ir siaura lingvistine interpretacija. Tai ne tik iš esmės neatitinka įstatyminio bei tarptautinio norminio reguliavimo, tačiau tokiu teisės normos aiškinimu ir taikymu nukrypstama nuo pačių Atsakovų suformuotos ilgalaikės praktikos**.

21. Tuo tarpu tiek pagal įstatyminį, tiek pagal tarptautinį teisinį reguliavimą būtina nustatyti miško kirtimų kaip planuojamos ūkinės veiklos poveikio „Natura 2000" teritorijoms reikšmingumą ir atitinkamai atlikti poveikio aplinkai vertinimo procedūras tam, kad būtų išvengta reikšmingo neigiamo poveikio Europos Bendrijos svarbos saugomų teritorijų tinklui „Natura 2000".

III
IEŠKINIO PAGRINDAI
(Dėl būtinybės gauti reikšmingumo „Natura 2000" teritorijai išvadą)

22. **Vykdant ir planuojant vykdyti miškų kirtimus „Natura 2000" teritorijose ir joms artimoje aplinkoje nebuvo gautos planuojamos ūkinės veiklos reikšmingumo „Natura 2000" teritorijai išvados, taip pat nebuvo atliktos su tuo susijusios poveikio aplinkai vertinimo procedūros**.

23. Vadovaujantis LR Konstitucijos 53 str. 3 dalimi *Valstybė ir kiekvienas asmuo privalo saugoti aplinką nuo kenksmingų poveikių*. Pagal Konstitucijos 54 str. 1 dalį *Valstybė rūpinasi natūralios gamtinės aplinkos, gyvūnijos ir augalijos, atskirų gamtos objektų ir ypač vertingų vietovių apsauga, prižiūri, kad su saiku būtų naudojami, taip pat atkuriami ir gausinami gamtos ištekliai*. Konstitucinis teismas 1998 m. birželio 1 dienos nutarime konstatavo, kad *"**šioje normoje yra suformuluotas vienas iš valstybės veiklos tikslų - užtikrinti žmonių teises į sveiką ir švarią aplinką**."*

24. Remiantis 1992 m. gegužės 21 d. ES Tarybos direktyva dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos Nr. 92/43/EEB (toliau - **„Natura 2000" Direktyva**), 1985-06-27 Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 85/337/EB (iš dalies pakeista 1997-03-03 Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/11/EB) (toliau – **PAV Direktyva**) ir nacionaliniu teisiniu reguliavimu, į kurį perkeltos šių direktyvų nuostatos, **planuojant vykdyti ūkinę veiklą (tame tarpe ir miškų kirtimo ūkinę veiklą) Europos ekologinio tinklo „Natura 2000" teritorijoje ar jai artimoje teritorijoje privalo būti nustatomas planuojamos ūkinės veiklos poveikio „Natura 2000" teritorijai reikšmingumas. Dar daugiau, bet kokiems planams ir projektams, galintiems daryti reikšmingą poveikį Europos ekologinio tinklo „Natura 2000" teritorijoms, privalo būti atliktas poveikio aplinkai vertinimas**.

25. Pagal „Natura 2000" direktyvos 6 str. 3 d. *bet kokiems planams ir projektams, tiesiogiai nesusijusiems arba nebūtiniems teritorijos tvarkymui, bet galintiems ją reikšmingai paveikti individualiai arba kartu su kitais planais arba projektais, **turi būti atliekamas jų galimo poveikio teritorijai įvertinimas**. Atsižvelgiant į poveikio teritorijai įvertinimo išvadas ir remiantis 4 dalies nuostatomis, kompetentingos nacionalinės institucijos **pritaria planui ar projektui tik įsitikinusios, kad jis neigiamai nepaveiks nagrinėjamos teritorijos vientisumui ir, jei reikia, išsiaiškinusios plačiosios visuomenės nuomonę**.*

26. Minėtų direktyvų nuostatos yra perkeltos į nacionalinį teisinį reguliavimą.

27. Pagal Saugomų teritorijų įstatymo 24(1) 10 d. *planai ir projektai, neskirti arba nebūtini buveinių apsaugai svarbios teritorijos tvarkymui, **bet galintys ją reikšmingai paveikti individualiai arba kartu su kitais planais ar projektais**, turi būti tinkamai vertinami dėl galimo poveikio teritorijai*

Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme ar Vyriausybės tvirtinamame Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos apraše nustatyta tvarka, atsižvelgiant į teritorijos gamtosauginius tikslus. Atsižvelgdamos į poveikio teritorijai vertinimą ir šio straipsnio 11 dalies nuostatas, ***valstybės ar savivaldybių institucijos ar įstaigos gali pritarti planui ar projektui tik įsitikinusios, kad planas ar projektas neigiamai nepaveiks nagrinėjamos teritorijos vientisumo****, ir prireikus išsiaiškinusios visuomenės nuomonę.*

28. Pagal Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo (toliau - **PAV įstatymas**) 2 str. 2 dalį, *numatomas reikšmingas neigiamas poveikis aplinkai, tai aplinkos, jos elementų, juos vienijančių natūralių ir antropogeninių sistemų kiekybinis ir (arba) kokybinis pokytis, siekiant kurio išvengti, jį sumažinti, kompensuoti ar likviduoti jo padarinius būtina numatyti atitinkamas priemones*.
29. Vadovaujantis PAV įstatymo 2 str. 4 dalimi miško kirtimas tiek valstybiniuose, tiek ir privačiuose miškuose yra planuojama ūkinė veikla (PŪV).
30. PAV įstatymo 3 str. 1 d. 3 punkte įtvirtintas **savarankiškas** PAV atlikimo pagrindas, t.y. *Planuojamos ūkinės veiklos, kuri dėl savo pobūdžio, masto ar numatomos vietos ypatumų gali daryti reikšmingą poveikį aplinkai, poveikio aplinkai vertinimas atliekamas, kai planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas gali daryti poveikį Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms ir kai saugomų teritorijų institucija, nurodyta Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatyme (toliau – saugomų teritorijų institucija), aplinkos ministro nustatyta tvarka nustato, kad šis poveikis gali būti reikšmingas*.
31. Remiantis PAV įstatymo 3 str. 2 dalimi aukščiau minėtas *nurodytas poveikio Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumas nustatomas atsižvelgiant į teritorijų apsaugos tikslus, planuojamos ūkinės veiklos poveikio dydį ir erdvinį mastą, poveikio tikimybę ir pobūdį, intensyvumą, trukmę, dažnumą, grįžtamumą ir galimybes išvengti ir sumažinti poveikį. Poveikis Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms laikomas reikšmingu, kai vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo nuostatomis ir atsižvelgiant į konkrečių teritorijų apsaugos tikslus planuojama ūkinė veikla gali reikšmingai neigiamai paveikti saugomas rūšis ir natūralias buveines ir (ar) Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ vientisumą.*
32. Remiantis PAV įstatymo 11 str. 8 dalimi *jeigu nustatoma, kad planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas sukels reikšmingų neigiamų padarinių Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms ir nėra alternatyvių planuojamos ūkinės veiklos sprendinių, atsakingoji institucija priima sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai, išskyrus sprendimą, nurodytą šio straipsnio 11 dalyje, tik tais atvejais, kai ji privalo būti įgyvendinama dėl įpareigojančių svarbesnio visuomenės intereso priežasčių, tarp jų socialinio ar ekonominio pobūdžio*.
33. Taigi, vadovaujantis PAV įstatymo 3 str. 1 d. 3 p. kiekvienai planuojamai ūkinei veiklai įsteigtose Europos ekologinio tinklo „Natura 2000” teritorijose **privalo būti gauta už saugomas teritorijas atsakingos institucijos išvada dėl PŪV poveikio reikšmingumo**. Jeigu pagal tokią išvadą nustatoma, kad PŪV poveikis gali būti reikšmingas, planuojamai ūkinei veiklai privalo būti atliktas poveikio aplinkai vertinimas.

34. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumas nustatomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. gegužės 22 d. įsakymu Nr. D1-255 patvirtintu *Planų ar programų ir planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo tvarkos aprašu* (toliau - **Tvarkos aprašas**). Šis Tvarkos aprašas *taikomas nustatant, kokį poveikį įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms gali daryti:* ***planų ar programų****, susijusių su*

įsteigtomis ar potencialiomis „Natura 2000“ teritorijomis ar artima tokių teritorijų aplinka, įgyvendinimas (2.1 p.), ***planuojamos ūkinės veiklos****, susijusios su įsteigtomis ar potencialiomis „Natura 2000“ teritorijomis ar artima tokių teritorijų aplinka, įgyvendinimas (2.2 p.).*

35. Tvarkos aprašo 37 p. įtvirtinta pareiga nustatyti poveikio „Natura 2000” teritorijoms reikšmingumą *tais atvejais, kai planuojama ūkinė veikla nėra įtraukta į PAV įstatymo 1 ar 2 priedus ir jos įgyvendinimas bus susijęs su įsteigtomis ar potencialiomis „Natura 2000“ teritorijomis ar artima joms aplinka*.

36. Nagrinėjamu atveju **vykdant ir planuojant vykdyti miškų kirtimus „Natura 2000” teritorijose ir joms artimoje aplinkoje planuojamos ūkinės veiklos reikšmingumo „Natura 2000” teritorijai išvados nebuvo gautos, taip pat nebuvo atliktos su tuo susijusios poveikio aplinkai vertinimo procedūros**.

37. Lietuvos Respublikos vardu valstybės institucijos šiuo metu laikosi pozicijos, kad: *siekiant įgyvendinti planuojamą ūkinę veiklą, planus ir programas, kurie nepatenka į PAV įstatymo 1 ir 2 priedus, „Natura 2000” teritorijoje ir jai artimoje aplinkoje poveikio „Natura 2000” teritorijoms reikšmingumas turi būti nustatomas tik tais atvejais, kai numatoma statinių statyba*. Atitinkamai Lietuvos Respublika nurodo, jog *planuojamai ūkinei veiklai, planams ir programoms - pagrindiniams miško kirtimams „Natura 2000” teritorijoje ar jai artimoje aplinkoje - nereikia nustatyti šių planuojamų ūkinių veiklų, planų ir programų poveikio reikšmingumo „Natura 2000” teritorijai, jeigu tokios ūkinės veiklos metu nenumatoma statinių statyba*.

38. Toks „Natura 2000” teritorijų apsaugos reikalavimų aiškinimas ir taikymas yra neteisėtas ir ydingas, - tiesiogiai pažeidžia ES Direktyvų nuostatas ir PAV įstatyme įtvirtintas teisės normas, paneigia fundamentalius aplinkos apsaugos ir „Natura 2000” teritorijų apsaugos principus.

39. Pažymėtina, jog **nei Europos sąjungos teisės aktai, nei minėtos nacionalinės teisės normos, nenumato išimčių** ir neišskiria planuojamų ūkinių veiklų, planų ir programų, kurių įgyvendinimo „Natura 2000” teritorijoje poveikio reikšmingumas neturėtų būti nustatomas ar vertinamas. Kitaip tariant, **remiantis aktualiu teisiniu reguliavimu akivaizdu, jog bet kurios planuojamos ūkinės veiklos, plano ar programos, kurie planuojami įgyvendinti „Natura 2000” teritorijoje ar jai artimoje aplinkoje, poveikio reikšmingumas privalo būti nustatomas ir įvertinamas**.

40. Saugomų teritorijų įstatymo 2 str. 15 p. įtvirtinta, jog ***Europos ekologinis tinklas „Natura 2000“*** *– vientisas buveinių apsaugai svarbių teritorijų tinklas, sudarytas iš teritorijų, kuriose yra tam tikro tipo Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių ir Europos bendrijos svarbos rūšių buveinių,* ***skirtas palaikyti, o kur reikia – atkurti iki palankios apsaugos būklės tam tikrų tipų natūralioms buveinėms ir rūšių buveinėms jų natūraliame areale****. Į „Natura 2000“ tinklą įeina ir paukščių apsaugai svarbios teritorijos*. Minėta, jog Europos Bendrijos svarbos saugomų teritorijų bendras tinklas „Natura 2000“ susideda iš teritorijų, įtrauktų į Vyriausybės patvirtintus buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų sąrašus, taip pat teritorijų, įtrauktų į Vyriausybės įgaliotos institucijos tvirtinamą vietovių, atitinkančių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašą, ir yra skirtas išsaugoti, palaikyti ir prireikus atkurti iki tinkamos apsaugos būklės natūralius buveinių tipus ir gyvūnų bei augalų rūšis jų natūraliame paplitimo areale. „Natura 2000” yra Europos Bendrijos svarbos teritorijos ir Lietuvos Valstybės nacionalinis turtas. **Todėl „Natura 2000” teritorijose bet kokia ūkinė veikla galima tik tuo atveju, jeigu ji negali sukelti reikšmingo poveikio šiai teritorijai bei joje saugomoms vertybėms**.

41. Be to, teisinio reguliavimo aspektu (dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio „Natura 2000” teritorijoms reikšmingumo nustatymo) nėra jokios reikšmės ar į „Natura 2000” teritoriją patenkantys miškai yra privatūs ar valstybiniai, ar jie yra priskirti *ūkiniams*, *apsauginiams* ar kitai miškų grupei ir ar miško kirtimas yra numatytas parengtame miškotvarkos projekte. **Jeigu nėra**

atsakingos saugomų teritorijų institucijos išvados dėl konkretaus kirtimo poveikio „Natura 2000" teritorijai reikšmingumo nustatymo, tai toks miško kirtimas yra negalimas, vykdoma ūkinė veikla - neteisėta, o ja daroma žala yra nusikalstama veika. Tokia veikla pažeidžia ne tik PAV įstatymo nuostatas, bet ir PAV Direktyvą, kurios tiesioginį taikymą esant normų prieštaringumui savo praktikoje pripažįsta Europos Teisingumo Teismas (*2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES, iš dalies pakeista 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/52/ES*).

42. Galiausiai, **ūkinės veiklos poveikio aplinkai bei aplinkos apsaugos teisės požiūriu nėra jokio esminio skirtumo tarp planuojamos ūkinės veiklos, kurios metu planuojama statyti statinį (pvz. medžiotojų namelio statyba), ir planuojamos ūkinės veiklos, kurios metu statinio statyba nėra numatoma, tačiau numatomas plynasis miško iškirtimas**. Todėl planuojamų ūkinių veiklų diferenciacija pagal tai, ar jos metu numatoma statyti statinį, būtų niekuo nepagrįsta ir nepateisinama.

43. Tuo tarpu iš institucijų šiuo metu teikiamų trafaretinių atsakymų tapo visiškai aišku, kad iki šiol „Natura 2000" teritorijose vykdytai ir šiuo metu tebevykdomai ūkinei veiklai (net tokiai kaip pagrindiniai miškų kirtimai, kurie apima plynuosius bei atrankinius kirtimus), jokios reikšmingumo išvados nėra ir niekada nebuvo išduotos.

    43.1. LR Aplinkos ministerija 2018-10-19 raštu Nr. (12-6)-D8-5030 nurodė: *"manytina, kad PŪVPAV įstatymas taikytinas tik toms planuojamos ūkinės veiklos rūšims, kurios įrašytos į PŪVPAV įstatymo 1 ir 2 prieduose nurodytus planuojamos ūkinės veiklos rūšių sąrašus <...> PŪVPAV įstatyme nenurodyta, kad reikalavimas atlikti poveikio "Natura 2000" teritorijoms reikšmingumo įvertinimą taikomas planuojamoms ūkinėms veikloms, nenurodytoms PŪVPAV įstatymo 2 priede".*

    43.2. LR Aplinkos ministerijos 2018-10- rašte Nr. (12-6)-D8(E)- (pagal metaduomenis, dokumento registracijos data ir numeris: 2018-11-12 Nr. (12-6)-D8(E)-1185) yra nurodyta, jog: *tvarkos aprašas numato reikalavimą kreiptis dėl plano ar projekto, kuriuo numatoma veikla nepatenka nei į PŪVPAV įstatymo 1, nei į 2 priedą, įgyvendinimo poveikio Natura 2000 teritorijoms reikšmingumo nustatymo tik tais atvejais, kai planu ar projektu numatoma statinių statyba.*

    43.3. Iš visų gautų saugomų teritorijų funkcijas vykdančių valstybės institucijų buvo gauti trafaretiniai atsakymai, kuriuose pateikiamas klaidingas teisės normos aiškinimas ir taikymas: *tvarkos aprašas numato reikalavimą kreiptis į saugomos teritorijos direkciją dėl projekto įgyvendinimo poveikio „Natura 2000" teritorijoms reikšmingumo nustatymo tik tais atvejais, kai projektu numatoma statinių statyba*. Dėl nurodytos priežasties institucijos nurodo, kad *tokios išvados nėra išduotos*. Ir šio ginčo atveju, tai yra visuotinė LR institucijų taktika ir praktika, kuriomis bandoma pateisinti teisės normų pažeidimus ir daromą žalą Lietuvos saugomoms teritorijoms bei Suinteresuotai visuomenei.

44. Pažymėtina, jog vykdomos ūkinės veiklos poveikio „Natura 2000" teritorijai reikšmingumas yra tiesiogiai susijęs su tai teritorijai nustatytomis saugomomis vertybėmis. Todėl akivaizdu, jog **pagrindiniai miško kirtimai „Natura 2000" teritorijose neišvengiamai ir objektyviai daro reikšmingą poveikį tokiai aplinkai bei jose saugomoms gamtinėms vertybėms**, kadangi ūkinės veiklos vykdymo teritorijoje reikšmingai sumažėja pagrindinio miško elemento - medžių masės, kuri sudaro miško ekosistemos pagrindą, - dalis.

45. Kadangi pagrindiniai kirtimai „Natura 2000" teritorijose yra vykdomi neturint aukščiau minėtų reikšmingumo išvadų, tai dėl tokios ūkinės veiklos yra padaryta ir tebedaroma milžiniško masto žala Lietuvos Valstybės nacionaliniam turtui, kurio reikšmingumas yra pripažįstamas net Lietuvos

Respublikos Konstitucijoje (47, 54 str.), o tokia ūkinė veikla yra neteisėta, nors ir vykdoma su valstybės institucijų pritarimu.

IV
PROCESINIO POBŪDŽIO KLAUSIMAI

Dėl bylos teismingumo

46. Suinteresuota visuomenė turi reikalavimo teisę aplinkosaugos srityje,- *inter alia* teisę reikalauti užkirsti kelią teisę pažeidžiantiems veiksmams, uždraudžiant atlikti veiksmus, keliančius pagrįstą grėsmę žalai aplinkai atsirasti. Vadovaujantis CK 1.138 str. 3 dalimi teismas gina civilines teises *užkirsdamas kelią teisę pažeidžiantiems veiksmams ar uždrausdamas atlikti veiksmus, keliančius pagrįstą grėsmę žalai atsirasti (prevencinis ieškinys)*.
47. Vadovaujantis Miškų įstatymo 4 straipsnio 5 dalimi *Vyriausybė ar jos įgaliota Aplinkos ministerija įgyvendina valstybinių miškų savininko teises ir pareigas*. Remiantis Miškų įstatymo 5 str. 5 d. 1 p. *miškų urėdija patikėjimo teise valdo, naudoja valstybinius miškus ir jais disponuoja įstatymų nustatyta tvarka, taip pat vykdo juose kompleksinę miškų ūkio veiklą*. Pagal Miškų įstatymo 5 str. 2 dalį *Aplinkos ministerija Vyriausybės pavedimu įgyvendina miškų urėdijos (urėdijų) savininko teises ir pareigas* (8 p.).

48. Remiantis Valstybės įmonės Valstybinių miškų urėdijos įstatais (patvirtinti LR Aplinkos ministro 2018-01-08 įsakymu Nr. D1-7) (toliau - **Įstatai**) šis atsakovas yra *ribotos atsakomybės juridinis asmuo* (Įstatų 1 p.), o pagal įmonės veiklos tikslus jis *patikėjimo teise valdo, naudoja valstybinius miškus ir jais disponuoja, taip pat vykdo ūkinę veiklą* (Įstatų 7 p.). Pagal funkcijas *Valstybinių miškų urėdija vykdo kompleksinę miškų ūkio veiklą* (Įstatų 8.1. p.), *atrėžia ir įvertina biržes visų rūšių miško kirtimams, vykdo arba organizuoja pagrindinių, miško ugdymo, sanitarinių ir kitų miško kirtimų vykdymą, ruošia žaliavinę (apvaliąją) medieną* (Įstatų 8.4 p.), *didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje parduoda žaliavinę (apvaliąją) medieną, miško kirtimo liekanas ir nenukirstą mišką, taip pat parduoda kitą Įmonės produkciją* (Įstatų 8.11 p.).
49. Byloje keliamas ginčas išskirtinai dėl civilinių teisių ir pareigų gynimo. Valstybinių miškų eksploatavimas yra komercinė veikla, kurioje Atsakovai dalyvauja kaip civilinių teisinių santykių dalyviai, o jų veiksmai yra civilinių teisių ir pareigų atsiradimo pagrindas.
50. Atsakovo vykdoma ūkinė veikla - pagrindiniai (plynieji ir atrankiniai) kirtimai „Natura 2000" teritorijose - daro didžiulę žalą aplinkai, todėl šios veiklos teisinės prielaidos yra bendrosios kompetencijos teismo ginčo dalykas.
51. Grupės ieškiniu siekiama prevencinio reikalavimo tikslų, t.y. uždrausti pagrindinius (plynuosius ir atrankinius) miško kirtimus valstybiniuose miškuose „Natura 2000" teritorijose. Todėl ginčas dėl galimai daromos žalos gamtai bei jos užkardymo nėra administracinis. Toks ginčas atitinka pasirinktą civilinių teisių gynimo būdą (CK 1.138 str. 3 d.) ir todėl bylos teismingumas priklauso bendrosios kompetencijos teismui.

52. Pateikiant prašymą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo iki ieškinio pareiškimo Kauno apygardos teismui buvo sumokėtas 300 Eur žyminis mokestis. 50 Eur buvo sumokėta remiantis CPK 80 str. 5 dalimi (už prašymą taikyti LAP), o 250 Eur sumokėta remiantis CPK 80 str. 1 d. 11 p. bei 147 str. 3 dalimi (t.y. pusė 500 Eur sumos). Prašymo dėl LAP iki ieškinio pareiškimo Kauno apygardos teismas nepatenkino. Papildžius atsakovus Grupės ieškinys pareiškiamas Vilniaus apygardos teismui. Kauno apygardos teismas 2018-11-29 nutartimi nutarė grąžinti

Grupės atstovui permokėtą 250 Eur žyminio mokesčio dalį, todėl ši suma panaudotina kaip sumokėto žyminio mokesčio dalis. Paduodant Grupės ieškinį papildomai sumokėta dar 250 Eur žyminio mokesčio dalis. Viso už grupės ieškinį sumokėtas 500 Eur žyminis mokestis.

Byla bus vedama per Grupės atstovą advokatą Saulių Dambrauską ir grupės advokatę Rūta Visocnik (Laisvės al. 2-4, LT-44215 Kaunas) ir advokato padėjėją Eimantą Dambrauską (t, eimantas.sd@gmail.com, ruta@visocnik.lt.

Dėl išdėstytų motyvų **p r a š o m e**:

1. uždrausti Atsakovams atlikti veiksmus: „Natura 2000" teritorijose valstybiniuose miškuose vykdyti pagrindinius (plynuosius ir atrankinius) miško kirtimus;

2. užskaityti Sauliaus Dambrausko advokato kontoros vardu 2018-11-19 mokėjimo nurodymu (dokumento Nr. 180812) sumokėtą 250 Eur žyminio mokesčio dalį paduodant grupės ieškinį;

3. nagrinėti ieškinį pagal grupės ieškinio proceso taisykles.

Priedai:

1. *I-1 2018-10-18 Pretenzija-pranešimas apie grupės ketinimą kreiptis į teismą dėl grupės ieškinio bylos iškėlimo;*
2. *I-2 Aplinkos ministerijos 2018-10-19 raštas Nr. (12-6)-D8-5030;*
3. *I-3 Aplinkos ministerijos 2018-10- raštas Nr. (12-6)-D8(E)- ;*
4. *I-4 Valstybinių saugomų teritorijų institucijų atsakymai į Pretenziją-pranešimą (29 failai);*
5. *I-5 Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos 2018-11-12 raštas Nr. (4)-V3-1499 (7.20);*
6. *I-6 Aplinkos ministro 2018-04-09 Įsakymas dėl valstybės lūkesčių. susijusių su valstybės įmonės valstybinių miškų urėdijos veikla (Nr. D1-286);*
7. *I-7 Grupės narių sąrašas;*
8. *I-8 Grupės narių pareiškimai (234 failai);*
9. *I-9 Grupės atstovo atstovavimo sutartis;*
10. *I-10 Teisinių paslaugų sutartis;*
11. *I-11 Ketinamas paskelbti pranešimas;*
12. *I-12 Kauno apygardos teismo 2018-11-29 nutartis;*
13. *I-13 Žyminio mokesčio kvitas (250 Eur);*
14. *I-14 Žyminio mokesčio kvitas (250 Eur).*

Advokatė: *Rūta Visocnik* _____ *(parašas)*

Advokatas (Grupės atstovas): *Saulius Dambrauskas* _____ *(parašas)*